

Verhuizing Willis

In de dagen vlak voor Hemelvaartsdag is het Willis-orgel dat in 2014 de Hooglandse Kerk gaat opluisteren, verhuisd van de opslag in het Zeeuwse Oud-Sabbinge naar de werkplaats van de orgelbouwer Henry Willis & Sons te Liverpool. Daar waar het instrument 120 jaar geleden werd vervaardigd, wordt het binnenkort opgebouwd en opgemeten zodat de restauratie secuur en snel een aanvang kan nemen.

Een verslag met foto's door SCOL-voorzitter Frank Ressler, die samen met bestuurslid Peter Longbottom en een manschaft aan Zeeuwen en andere Britten er letterlijk de schouders onder hebben gezet.

De dramatis personae

Uit diverse windrichtingen kwamen maandagochtend 14 mei de sjouwers en bouwers samen op het terrein van Fa. A. Nijse en Zoon Orgelmakers. De eersten ter plekke waren René Nijse en zijn collega's Sjaak en René, die het orgel 3,5 jaar ter opslag onder hun hoede hebben gehad in Oud-Sabbinge. Het drietal had het benodigde materieel vroeg klaargezet. Meest opvallend aanwezig was de enorme container die extern was opgeslagen, met daarin de 'heavy stuff', waaronder de tot vijf meter lange pijpen van de Open Wood 16' en Violone 16', balgen en windladen. Vanuit het zuiden, via de Kanaaltunnel, arriveerde de truck van A.W.L. Shipping te Stoke-on-Trent, met chauffeur Ian achter het stuur. Uit het noorden kwam ten slotte een kwartet bestaande uit twee Leidenaren en twee Liverpoolians. De SCOL-afvaardiging Peter en Frank waren naar Zeeland gereisd via Schiphol waar zij Fred en Phil van Henry Willis & Sons Ltd afhaalden van het vliegveld.

Terug in de geschiedenis

Drieënhalf jaar lang is het orgel opgeslagen geweest bij Nijse en Zoon. In 2008 is het daarheen verhuisd vanuit de orgelzaal van Henk Kooiker, een van SCOLs adviseurs. Het deed daar in Rijnsaterwoude dienst als concertorgel tijdens veelal besloten recitals. Ook de promotie-cd ter werving van SCOL-donateurs is er opgenomen. Kooiker had het orgel onder zijn hoede sinds 1994. Vóór die tijd stond het instrument in St. Mark's Church te Birkenhead. In 1991 werd het daar overtollig, toen de kerk moest sluiten vanwege het teruglopend aantal gemeenteleden. Het orgel ontkwam ternauwernood aan de sloopkogel dankzij de Scottish Organ Trust, die een koninklijke bestemming voor ogen had, te weten Windsor Castle, waar privékapel en orgel brandschade hadden opgelopen. Of koningin Elizabeth zelf vriendelijk heeft bedankt, en waarom, vertellen de kronieken niet. Wel bekend is dat het 'Father' Willis orgel te Birkenhead bijna een eeuw lang zijn oorspronkelijke bestemming heeft vervuld: als kerkorgel voor begeleiding van de eredienst. Nog steeds volgt een groep oud-gemeenteleden 'hun' orgel. Enkele jaren geleden ontving SCOL van hun een uitnodiging om ze bij te komen praten over het verleden en de toekomst van het orgel. Peter gaf acte

de présence en deed dat met verve, getuige de adoptie van een deel van het Double Open Diapason 16' (Great) door deze enthousiaste Willis-liefhebbers. En hun fondsenwervingsactie loopt nog steeds; zie hiervoor ook het navolgende bericht uit St. Mark's. Zeker is dat ook zij, net als de Willis Ambassadors, op enig moment in de komende twee jaar een kijkje gaan nemen in de werkplaats van Willis en het orgel voor het laatst in zijn oorspronkelijke staat zullen beluisteren.

Actie en erwtensoep in Oud-Sabbinge

Sinds de demontage van het Willis in 2008 hadden Peter en Frank het orgel niet meer gezien. Logisch dat ze uitkeken naar een weerzien met het instrument, zij het in onderdelen. Voor Fred en Phil was het de eerste keer dat ze het orgel onder ogen kregen. Hoewel ze heel wat gewend zijn op orgelgebied, bleken ze erg verbaasd over de enorme hoeveelheid materiaal en pijpen, en vroegen zich af (met een knipoog) of ze niet met twee orgels van doen hadden. Dat is een verheugende mededeling, als je een fors kathedraalorgel in een kerk wilt plaatsen. Maar het is een weinig bemoedigend bericht, wanneer je het instrument graag in één keer op transport wilt zetten. Maar al gauw bleek de ervaring van beide mannen met dit soort klussen. Ze begonnen snel en zeer efficiënt de diverse onderdelen in de truck op te stapelen en in de loop van de middag was de conclusie dat alles —met het nodige puzzelwerk— zou gaan passen. Twee factoren waren daarbij onontbeerlijk: de vorkheftruck (zie foto's) en de catering door René. Vooral de erwtensoep hield een mooie belofte in voor de

avondmaaltijd, die Ian, Fred en Phil te wachten stond; de SCOL-werkkrachten aanvaardden de thuisreis rond half 4.

Ieder zijns weegs...

Na het vertrek van Peter en Frank puzzelden de Zeeuwen en Britten door, totdat rond 8 uur alle onderdelen een veilige plaats in de truck gekregen hadden. Ian is met zijn kostbare vracht vervolgens richting Kanaaltunnel vertrokken. Fred en Phil verlieten dinsdag het land, maar niet nadat ze een ingelast, onverwacht bezoek aan de Hooglandse Kerk hadden gebracht. Met dank aan de NS, die in een overstap op Leiden CS voorzag, en aan Huib Roelofs, voormalig Leidse Cantorijlid en actief vrijwilliger in de Hooglandse Kerk, die toevallig in de kerk aanwezig was en het gebouw voor de heren kon ontsluiten. En zo leeft er in Liverpool nog meer besef van de uiteindelijke locatie waar het onderhanden orgel gaat functioneren.

... en het orgel terug naar zijn maker...

Woensdagmiddag 16 mei arriveerde het Willis-orgel in de werkplaats van de orgelbouwer die het daar 120 jaar geleden heeft vervaardigd en vervolgens heeft opgebouwd in St. Mark's Church te Birkenhead, aan de overkant van de rivier de Mersey. Ook nu weer bestaat de eerste klus uit zorgvuldig opbouwen, gevolgd door nauwkeurig opmeten. Aan de hand hiervan kunnen de technische bouwtekeningen in detail worden uitgewerkt. Het verblijf in Liverpool gaat twee jaar duren, waarna in 2014 wordt begonnen met de installatie in de Hooglandse Kerk. Voordat dat zover is, zullen er heel wat vliegbewegingen plaatsvinden tussen Schiphol en John Lennon Airport. Onder

andere gaan de Willis Ambassadors medio volgend jaar naar Liverpool om de vorderingen met eigen ogen te bekijken. Behalve het orgel zelf, valt er in de werkplaats een schat aan informatie over ons orgel te bekijken. Zo bevat het bedrijfsarchief stukken uit 1892 die ons eigen orgel betreffen. Ook de werkplaats is een museum in actie. Men hanteert er nog steeds gereedschap dat 'Father' Henry Willis zelf in handen heeft gehad. Ook liggen er nog mallen die dateren van eind 19^e eeuw. Wie een dergelijke bijzondere orgelreis wil meemaken, staat nog steeds de mogelijkheid open om zich aan te melden als Willis Ambassador.

Met dit vertrek van ons 'Father' Willis-orgel uit onze contreien, is de komst van een Engels orgel in de Hooglandse Kerk dichterbij dan ooit. Duidelijk is dat de komende twee jaar aan beide zijden van de Noordzee hard wordt gewerkt om deze klus te klaren.

Concerten Simon Johnson

Agenda:

19 juni Simon Johnson (St. Paul's Cathedral, Londen)
21 juni Simon Johnson *

Aanvang: 20.15 uur

Locatie: Hooglandse Kerk, Middelweg 2, Leiden

* Kerkelijk Centrum De Regenboog, Watermolen 1, Leiden

De dubbelconcerten in de SCOL-zomerserie liggen dit jaar op het bordje van Simon Johnson, organist van St Paul's Cathedral in Londen. In die hoedanigheid heeft heel journaalkijkend Nederland op 5 juni al met hem kennismemaakt: zijn orgelspel begeleidde de nieuwsbeelden van de dienst ter viering van het diamanten regeringsjubileum van koningin Elizabeth II. Een nadere kennismaking.

Zanger, dirigent, begeleider, solist...

Johnson is sinds 2008 organist en assistent director of music van St Paul's Cathedral in Londen. Zijn carrière is voorbeeldig en veelzijdig: hij was

jongenssopraan, won een drietal orgelbeurzen en vervulde diverse aanstellingen in Groot-Brittannië. Als dirigent, begeleider en solist trad Johnson op in Europa en de Verenigde Staten, en is hij op vele cd-opnamen te beluisteren. Sinds kort is hij ook volop in beeld, en wel op een dvd-registratie van een orgelrecital in St Paul's. Johnson voert de kijker van het binnenste van het orgel naar de verste uithoeken van de kathedraal – tot zover het pijpwerk van het orgel zich uitstrekt. De pers is lovend. Meer informatie over de concerten is te vinden op onze website. Simon geeft op YouTube een uitgebreide presentatie van zijn [orgel in St. Paul's](#).

Q&A: een kort interview

Je hebt een uitnodiging op zak om niet één maar twee orgels in Leiden te bespelen. Hoe kijk je daar tegenaan?

Het belooft een interessante trip te worden; ik kijk ernaar uit. Het is altijd spannend om kennis te maken met een onbekend orgel. Om binnen een week twee zeer verschillende instrumenten onderhanden te nemen, dat is dubbel spannend. Ik ben vooral ook nieuwsgierig naar het orgel van de Hooglandse Kerk. Sowieso blinken jullie Nederlanders uit als het gaat om dergelijke historische instrumenten, maar het De Swart Van Hagerbeer lijkt nog eens een prachtexemplaar te zijn binnen die categorie.

Je bent op de hoogte van de plannen om een Engels orgel van behoorlijke omvang te installeren in de de Hooglandse Kerk. Wat vind je ervan? Welke bijzondere mogelijkheden zie je voor zo'n instrument in een dergelijke ruimte?

Very exciting! In St Paul's Cathedral heb ik de beschikking over een Willis-orgel; instrumenten van die makelij zijn het neusje van de zalm. Mijn Nederlandse collega's zullen verheugd zijn om ook in Leiden zo'n orgel te kunnen bespelen. Voor de Hooglandse Kerk als plaats voor de eredienst en als concertpodium zal het een forse uitbreiding van het muziekrepertoire betekenen. En met de akoestiek van deze kerk kan het bijna niet anders of het Willis-orgel gaat heel Brits klinken ... in an English 'cathedral' manner.

In de Merenwijk tref je een Forster & Andrews orgel...

Dat is een totaal ander orgel dan het De Swart Van Hagerbeer. Dat geeft me mooi de gelegenheid om heel ander repertoire te spelen dan in de Hooglandse Kerk: wat kleinschaliger en iets intiemer. Ik verheug me erop.

Bericht uit St. Mark's

Het 'Father' Willis orgel dat als basis dient voor het orgel dat bestemd is voor de Hooglandse Kerk, is afkomstig uit St. Mark's Church te Birkenhead. Oud-gemeenteleden, die hun orgel nog steeds een warm hart toedragen, sponsoren de komst van het orgel naar Leiden. Hieronder een bericht dat SCOL onlangs ontving van David en Irene Lee, de drijvende krachten achter dit initiatief.

Sinds St. Mark's in 1991 moest sluiten, proberen we zoveel mogelijk historische informatie over onze gemeente te verzamelen. Zo blijven we steeds in

touw om ook de laatste oud-gemeenteleden in beeld te krijgen en te houden.

Kort geleden ontvingen we een donatie uit de opbrengst van een 'Coffee Morning', die werd gehouden door een dame van 95 jaar oud! Ook kwam er een gulle donatie van 'Christ the King Church Women's Group'.

Vermoedelijk heeft het 'St.Mark's Organ Fund' het hoogst haalbare bereikt qua opbrengsten. De teller staat momenteel op £ 700.

Het doet ons veel plezier om het Willis-orgel binnenkort weer even 'back home' te hebben, zeker in de wetenschap dat het toevertrouwd is aan David Wyld van Henry Willis & Sons in Liverpool. We hebben dit goede nieuws doorgegeven aan alle betrokken bij 'ons' orgelproject. Ongetwijfeld zullen een aantal van ons de werkplaats willen bezoeken, mocht dit tot de mogelijkheden behoren.

Best Wishes,
David & Irene

Colofon

De nieuwsbrief is een uitgave van Stichting Cathedral Organ Leiden.

Stichting Cathedral Organ Leiden
Hugo de Grootstraat 4
2311 XL Leiden
071-5140323
info@cathedralorgan.nl
www.cathedralorgan.nl

ABN-AMRO 97.67.15.066
KvK Leiden 28108903
BTW nr. NL 8157.13.824.B01

Stichting Cathedral Organ Leiden is een door de belastingdienst aangewezen Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

